

ÖRTÉNETI LAPOK.

FELELŐS SZERKESZTŐ
K. PAPP MIKLÓS.

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ár: Félévre 6 f. Egész évre 12. f. — Szerkesztőségi Iroda:
Lyceumi nyomda — Kiadó hivatal: Gr. Teleki Domokos ház nagypiacz.

Tartalom: Bydeskuti Boldizsár naplója. (VI. közlemény). Közli K. Papp Miklós. — Mednyánszky Jónás jelentései II. Rákóczy Györgyhöz és ennek anyjához. (XV. közlemény). Közli Szilágyi Sándor. — Consultatio Porumbakienensis. Quaestiones Illustri Deputationi. — Deés város levéltára. (XII. közlemény). Közli K. Papp Miklós. — Wesselényi Ferencz leveles tárczájából. (VIII. közlemény.) Közli Szilágyi Sándor. — Kőlcsey Ferencz hátrahagyott leveleiből. (II. közlemény. — Tárca: Fáy András levelei idősebb Wesselényi Miklóshoz. (III. közlemény.) —

4-ik Maji volt Urunknál ebéden Henter Benedek Uram, Czakó Uram, eodem die volt kin Urunk az nagy favoritában magát mulatni, eodem die volt ő Nagyságánál Teleki László Uram ő Kegyelme.

5-ik volt Urunk Cardinalis Uramnál ő Eminentiájánál, eodem die volt Urunk Vodemont fejedelemmél, eodem die ment ki Urunk magát mulatni az Lanberg kertjében és oda jövéen Feri Uram és ott beszélgetett ő Nagysága majd egy óráig, onnét osztán ment Urunk az ő favoritában Teleki László Urammal együtt.

6-ik volt Urunknál ebéden Kálnaki Uram, eodem die ment Urunk az reszkerthen az vadakat látni.

7-ik volt Urunknál Teleki László Uram, eodem die volt ő Nagysága Csáki László Uramnál, eodem die volt Urunknál Biró Sámuel Uram ő Kegyelme vacsorán.

8-ik volt Urunk ő Nagysága az poterben magát mulatni, eodem die volt Urunknál Biró Sámuel Uram.

9-ik volt Urunk ő Nagysága ebéden Kinski Uramnál Hellában.

10-ik volt Urunk az bécsi püspöknek az kertjében, eodem die vacsorán volt Teleki Uram, Biró Sámuel és Biró Mózes Uramék.

11-ik volt Urunk Vodemont fejedelemmél, eodem die volt Urunk az profterben magát mulatni.

12-ik volt Urunknál Kálnaki Uram ő Kegyelme, eodem die volt Urunk Csáki László Uramnál.

13-ik volt Urunk Veteraniné asszonyomnál, eodem die volt ő Nagysága Kaprara Uramnál.

14-ik ment Urunk ki az mezőre magát

BYDESKUTI BOLDIZSÁR NAPLÓJA.

Közli: K. Papp Miklós.

(Folytatás.)

rima Maji volt Urunk Csáki László Uramnál, eodem die volt ebéden Biró Sámuel és Biró Mózes Uramék Urunknál ő Nagyságánál, eodem die volt Urunk az uj favoritában Feri Urammal, eodem die volt Urunk ő Nagysága egy kanonicusnál Leopoldstatthban, estve volt Ferier Uram vacsorán Urunknál ő Nagyságánál.

2-da Maji volt Urunknál Feri Uram, eodem die volt Urunknál Mecséri Uram.

3-ik volt Urunk ő Nagysága Hellaban Kinski Uramnál, eodem die volt Urunknál ebéden Keczer Sándor Uram ő Kegyelme.

mulatni, az hová jött Feri Uram és ott beszélgettek egymással ő Nagyságok, eodem die volt vacsorán Biró Sámuel Uram Urunknál.

15-ik volt Urunk Komornyik Pál Uramnál, eodem die volt Urunk Komornyik Pál Uramnál ebéden Teleki László és Bethlen László Urammal együtt.

16-ik volt Urunknál Teleki László Uram ő Kegyelme és Sir öcsöstől.

17-ik volt Urunk ő Nagysága Laxenbrukban, és volt ő Nagysága Salmi fejedelemlnél és Pater Miller Uramnál.

Anno 1697. Die 10. Augusti adta Altham gróf az ő felsége fő Jagermestere be az Szent Lőrincz szerzetiben az apáczák közé az maga leányát, mely kisasszonyt szombatnap tizenegy tizenkét óra között ő felsége az császár az maga igen szép skofiomos szín hintaján hozta bé, mely hintóban ült maga az császár és az császárné, és az király és az lengyel királyné, az kisasszony ült az ablakban.

11-ik Augusti volt Urunk ő Nagysága az uj favoritában az comedían, az melyben az császár ő felségek is ott voltak, Clerf is. Voltak Urunk ő Nagyságánál ebéden Szentkeresztii Uram, Henter Uram, Czakó Uram, Clerf, az ifiu Salmis fejedelem instructora.

18-ik Maji volt Urunk Laxenbrukban, volt audientián az császárnál ő felségénél hat hét óra között estve.

19-ik Maji volt Urunknál Csáki László Uram, eodem die volt Urunk Vodemont fejedelemnél, eodem die volt Urunk ki sétálni az proterben, és egybentanálkozván az Saxonai Electorral ő Nagysága, sokat beszélgettek egymással.

20-ik Maji volt Urunk ebéden Komornyik Pál Uramnál, voltak ott Teleki László, Csáki László és Bethlen László Uramék ő Nagyságok, eodem die költözött be Urunk az városban az Farancia szakácsnéhoz szállásra.

21-ik volt Urunknál az osztfriziai követ Grefingrast, eodem die volt ő Nagysága az Cardinalis ő Eminentiajánál.

22-ik volt Urunknál Teleki László Uram, eodem die ment el az Ur Bethlen László Uram Bécsből és Gálfi Pál Uram ő Kegyelme Erdélyben.

23-ik volt Urunk Elauban, de Kinszki Uram nem volt otthon.

24-ik volt Urunknál Teleki Uram, eodem die ment Urunk ki az proterben sétálni.

25-ik volt Urunk ő Nagysága ebéden Teleki László Uramnál, voltak ott Csáki László Uram, Biró Sámuel és Biró Mózes és Kis Balás Uramék, eodem die voltak Urunknál Szentkeresztii és Henter Benedek Uramék.

26-ik voltak Urunknál ebéden Szentkeresztii és Henter Uramék.

27-ik volt Urunk az császár ő felsége udvarlására Laxsenbrukban, és volt Urunk ebéden Salmi fejedelemlnél ő Herczegségénél, és jött vissza estve későn Bécsben nyolcz kilencz óra között.

28-ik volt Urunk magát mulatni az proterben Teleki László Urammal együtt, eodem die volt vacsorán Feri Uram és az ifiu Salmi fejedelem instructora.

29-ik volt Urunknál Teleki Uram ő Kegyelme, eodem die volt az proterben magát mulatni, eodem die volt vacsorán Feri Uram.

30-ik volt Urunk Vodemont fejedelemnél, eodem die voltak ebéden Teleki Uram, Biró Sámuel és Biró Mózes Uramék Urunknál ő Nagyságánál, eodem die volt Urunk ő Nagysága az ő favoritában.

31-ik volt Urunk Eugenius fejedelemnél az Himelporthban ő Herczegségénél, eodem die volt ő Nagysága sétálni az proterben, az ifiu Prajnerrel összetanákozván sokat beszélgettek egymással majd egy óráig.

Prima Junii volt Urunk az Palatinusnál, eodem die volt ebéden Feri Uram Urunknál.

2-da volt Urunknál Csáki László Uram, Henter Benedek Uram, eodem die volt ebéden baron Ajtner az huszti Commendans és Ispilberk, eodem die volt ő Nagysága az Reszkertben az orosz lányokhoz.

3-ik volt Urunknál ebéden Czakó Uram, eodem die volt Urunk egy olosznál az kertiben, és oda jövéen Sir Uram sokáig beszélgettek együtt.

4-ik volt Urunk Komornyik Pál Uramnál, eodem die volt Teleki Uram Urunknál ő Nagyságánál.

5-ik volt Urunk Teleki Urammal együtt az Logzanbashoz, és ott alkudt Teleki Uram két szürke lovat ötszáz német forintokon

szekérben; eodem die ott is volt Teleki Uram ebéden Urunknál és Biró Sámuel és Mózes Uramék ő Kegyelme.

6-ik volt Urunk Harag Uramnál ő Nagyságánál.

7-ik volt Urunk Vodemont fejedelemnél, eodem die volt Urunk Csáki Uramnál.

8-ik indult meg Csáki László Uram Sallai Pál Urammal együtt Erdélyben, eodem die volt Urunk az Reszkertben Teleki és Biró Sámuel Uramékkal együtt.

9-ik voltanak Urunknál Teleki Uram és Biró Sámuel Uramék.

10-ik volt Urunk az favoritában az ő felsége udvarlására, onnét ment ő Nagysága Detristány Uramhoz, az császár ő felsége fő Hopmesteréhez ebédre.

11-ik volt Urunk Kaprarához és onnét ment Komornyik Pál Uramhoz.

12-ik volt Urunk az császár ő felsége processiója nézésére, eodem die ott volt Biró Uramék ebéden Urunknál, eodem die volt Urunk Teleki László Uram ő Kegyelménél.

13-ik volt Urunknál Feri, eodem die volt ő Nagysága az ő favoritában magát mulatni.

14-ik volt Urunk ő Nagysága az Camerae praesidensnél Prajner Uramnál ő Nagyságánál, eodem die volt Urunk ő Nagysága az császár ő felsége udvarlására az favoritában estve nyolcz óraker.

15-ik volt Urunknál Teleki László Uram, eodem die volt Urunknál egy Lorenti nevű kapitány ebéden, eodem die volt Urunk ő Nagysága az ő favoritában Biró Sámuel Urammal együtt.

16-ik volt Urunk ő Nagysága Rabutinné asszonyomnál, onnen ment ki az favoritában az császár ő felsége udvarlására, és onnet bejövén ment ő Nagysága Prajner Uramhoz ebédre.

17-ik volt Urunk az császár ő felsége udvállására, eodem die volt Biró Sámuel Uram öcsöstől ebéden, eodem die ment ő Nagysága az ő favoritában, és ott lévén az Archidux Carolus Herczeg és sokat discuraltak együtt ő Nagyságával ő felsége.

18-ik volt Urunk Vodemont fejedelemnél, eodem die volt Urunk az favoritában az ő felsége udvállására.

19-ik volt Urunk egy leánnak az feje vétele nézésére az halpiaczon egy képirónak az házánál, eodem die volt Urunk Komornyik Pál Uramnál és onnét mentenek ki sétálni az Albrik kertjében.

20-án volt Urunknál Szirmai István az itélőmester, eodem die ment ki Urunk az császár ő felsége udvarlására az favoritában, eodem die volt Urunknál Biró Sámuel Uram, ugyanakkor volt Urunknál az Detristany Leipad secretariusus, eodem die ment ki ő Nagysága az favoritában az comedia próbálásának nézésére, az holott ő felsége is jelen volt az gyermekivel együtt.

21-én volt Urunk Teleki Uramnál, eodem die ment Urunk magát mulatni az ő favoritában.

22-ik volt Urunk Komornyik Pál Uramnál ebéden, voltanak ott Teleki Uram, Kuszányi és Viskonti az Feferhofen regimentjében levő egy kapitány és a két Tirham vice kolonellus.

23-ik volt Urunknál Feri ebéden, eodem die volt Teleki Uram Urunknál ő Kegyelme.

24-ik volt Urunk Teleki László Urammal az favoritában az császár ő felsége udvállására, onnét megjövén volt Teleki László Uram ebéden, eodem die ment ki Urunk az ő favoritában és oda jövén az császár ő felsége minden gyermekivel együtt, és kisérvén Urunk ő felségeket, és ment ki ő felsége 8 óraker ki az kertből.

25-ik volt Urunknál Karaffa Uram ő Nagysága, eodem die volt Urunk Vodemont fejedelemnél.

26-ik volt Urunknál ebéden Feri Uram ő Kegyelme.

27-ik volt Urunk az favoritában az ő felsége udvállására, eodem die volt ő Nagyságánál ebéden Keczer György és Feri Uram ő Kegyelme, eodem die estve hat óraker ment Urunk pater Miller Uramhoz és onnét ment Urunk az favoritában Vildfild lakadalmának nézésére az colonellus serci vevén el az császárné dámái közül el Comitissa Cincindorffjánát.

28-ik volt Urunk Eugenius herczegnél, eodem die volt Urunk Vodemont fejedelemnél.

Annō 1697. die prima Septembris Vasárnap nap tizenegy tizenkét óra között tették Drimányi Uramat ő Nagy-

későbbi dolgok

ságát Cardinalisnak az Augustianusok templomában, az mely ceremonián császár, császárné, az király és az Archidux, az öszvegy királyné, az archiducissák ő felségek jelen voltak, tartott az ceremonia három óráig délután.

Anno 1697. die 2-da Septembris Hétfű nap délután hat hét óra között hozták be az Karintai kapun az spanyor követet nagy solennitással, hintók hat hat lovakkal voltak 58-an // ötvennyolczan; — magának az követnek volt három szép aranyos hintója, az egyik veres bársonnyal volt bevonva, aranyos, igen darága, volt előtte hat fekete szekeres ló igen szépek, az kocsisok voltak mind az liberiában pázsit szinben, volt négy hajdúja, tiz lokájja, hat pásiya, azok is mind pásit szin liberiában voltak; maga az követ ült az császár ő felsége hintójában, volt az hintó előtt hat fejr ló, és végig mentenek az utszán. Volt audientiája 4-ik Septembris az spanyor követnek ő felségénél publica, és ment végig az karintijai utszán és ugyanazon kapun ment is ki az favoritában, volt magának négy hintója, mindenik igen szép aranyosak voltak, az első hintóban, az kiben maga ült, volt hat fekete ló, az második hintójában volt hat szürke az másodikban

Anno 1697. die Prima Septembris vasárnap tizenegy tizenkét óra között és tartott az ceremonia egész három óráig, tették Drimányi Uramat ő Nagyságát kardinalisnak az Augustianusok templomában és maga az császár ő felsége adta az veres palástot reá és az veres sapkát az fejében Drimányi Uramnak ő Eminentiajának.

Die 4. 7-bris ment ki az császár ő felsége Ebesdorfra lakni.

Die 14. 7-bris hozta meg Vodemont fejedelem ő felségének, hogy az törököt megverte Eugenius fejedelem ő herczegsége.

29-ik Junii volt Urunk ő Nagysága az favoritában az császár ő felsége udvallására, onnét bejövén ment ő Nagysága Prajner Uramhoz ebédre.

30-ik ment Urunk az Hollandiai kö-

vethez és ott communicálván ő Nagysága több böcsületes Urakkal együtt, eodem die ment ő Nagysága az favoritában az comedia nézésére, és jött be éjszaka tiz, tizenegy óraker.

(Folytatása következik.)

MEDNYÁNSZKY JÓNÁS JELENTÉSEI

II. Rákóczy Györgyhez és ennek anyjához.

Közli: Szilágyi Sándor.

1688. Julius 3.

XIX.

Kegyelmes asszonyom.

Alázatos szolgálatimat ajánlom s. t. b. Az nagyságod méltóságos levelét, kegyelmes asszonyom, ez elmúlt hónap 19. napján, az kit nagyságod iratni méltóztatott urunk ő nagysága leveleivel együtt, jól hozták meg. Urunk ő nagysága azért az többi között irván, hogy az mely irást tött ő nagyságának az új havasalyi vajda, hogy azt legelsőbbben is nagyságodnak küldte ő nagysága elolvasására, és kérte volna ő nagysága nagyságodat, hogy azon irást oztán nagyságod nekem küldené és hogy én innen küldeném Nádasdy uramnak ő nagyságának, mivel penig én azon irást sem az nagysága leveliben, sem az több levelek között nem találtam, egyébre nem magyarázhattam, hanem hogy az secretarius elfelejtette elküldeni, mivel penig oly irás lehet, hogy annak megértése ide is hasznos lehet és már ő nagysága Nádasdy uramnak is megírta, hogy megküldte; nagy alázatosan kérem nagyságodat ha el nem tévelyedett volna, hogy nagyságod méltóztatnék megparancsolni, hogy ide küldenék közölhetném Nádasdy urammal is ő nagyságával, az ő nagysága parancsolatja szerint. Az mint penig nagyságod kegyelmes asszonyom parancsolja, urunk is ő nagysága az szerént, hogy Mikes Mihály urammal felmenjek ő felségihez való követségben; noha bizonyára kegyelmes asszonyom, nekem gazda embernek igen nehezen esik most ilyen takaró időben házamtól távozni, sok kárral is leszek a miatt, mindazáltal az nagyságtok parancsolatjának mig élhetek, én

magam dolgainak fogyatkozásával is igyekezem mindenkor minden tehetséggel eleget tenni, az úr Isten egészségemben megtartván kész vagyok ő kegyelmével elmenni, noha kívántam volna, hogy ha elébb érthettem volna, mivel én itten mostani állapattal az mint vagyok megfelelhetek az nagyságtok kötelességének, de efféle derekas követségre idegen nemzet közi király fölséghez, hogy az nagyságtok méltóságos állapotjának is megfelelhessek, több is kívánatik mind köntösökre, s mind egyéb szükséges készületekre; tudván és esmervén én ide való fejedelmeknek szokását, kihez ha az ember hozzá nem alkalmaztatja magát, az követségének sem lesz illendő becsületi. Az köntösnek állapotját az mi nézi (noha nekem szükséges nem volna, de az követségre nézve meg kell lenni tudom) arra magam költségével is, az mennyire rá érkezhetek, felkészülök, de mivel lovak nélkül maradék pénzes kocsisokkal kell élnem, kérem alázatosan nagyságodat, hogy affélére és ahhoz hasonlóra nagyságod itt való tisztartó uramnak parancsolni méltóztatnék, hogy affélében azon utamra provideáljon, ott helyben pedig az minémő költséggel kell lennünk, talám arról urunk ő nagysága provideál, mert bizony afféle állapotban ott helyben sok költség kell, az több fejedelmi követeknek állapotjához képest, elhittem pedig sokára is terjed ott való mulatásunk.

Azon is nagy alázatosan könyörgök nagyságodnak, mivel az öregbik fiamot Mednyánszky Istvánt ő nagysága urunk parancsolja expediálnom szintén Francofurtumba, az mint hogy három négy nap alatt el is kell neki oda indulni, az midőn azért itt való vármegyének dicatorja volt és eljött egynehány esztendővel, az mint egyéb vármegyébeli dicatoroknak, úgy ő neki is maradott volt restantiáiban vármegyebeli népek között három ezer forintnál több, kikről palatinus uram ő nagysága az ország articulusa mellett nagy szorongatást teszen, hogy afféle restantiák erővel is kiszedetnessenek mostani német hadaknak szükségére nézve, azt is az fiamot kényszeríti reá, fenyegetvén, ha nem, hogy jószágát elfoglalja, az restantiák pedig más emberek között vannak, hogy azért azon fiam azért urunk szolgálatjától el ne maradjon,

kérem nagyságodat méltóztatnék az szerint, az mint leírva oda küldtem, palatinus uramnak ő nagyságának egy levelet írnia, mivel az fiam ilyen nagy szükséges dologban urunk szolgálatjában ily nagy utra kényszerítettett menni, hogy ő nagysága addég azon restantiáknak kiszedetését halasztaná, míg az fiam visszatérne, tudom nagyságod kedvéért ő nagysága leg hamarébb cselekeszi, egyébaránt féltem az fiamot kárvallástul és azon levelet csak nagyságod méltóztatnék kezemhez juttatni, én magam küldeném meg ő nagyságának, kivel nagyságod nagy kegyelmességit nyújtja nemcsak az fiamhoz, de urunk dolgaihoz is.

Semmi oly újságot nagyságodnak nem irhatok, feles német hadat hoztanak már be országunkban, kik Komárom körül vannak, ide való országnak nagy terhére vannak, mivel nemcsak pusztítások, de egyéb nehéz dolgok is esnek tőlök. Palatinus uram ő nagysága most tart gyülekezetet Újvárbán az vármegyékkel felültek, hogy élést szerezhessen nekik, de az vármegyéknek nincs kedvek hozzá, hanem ő nagyságát azon kéri, hogy kivittessenek az országból, kit oly könnyen nehéz végbenvinni, sőt az felföldre is szándékozzák felvinni, mivel Kassára örömet bevinnének benne, az főcommissariusok Révay László uram fel is készül Kassára, hogy ott az kamarásokkal élést készíttessen és szerezen nekik, most annál inkább már, mivel az török megizente nekik, hogy noha azelőtt sem Erdélyre, sem Jenőre nem igyekezett, de most egyáltalában mind Erdélyre s mind Jenőre rámegegyen, ha bánják, tegyenek róla, az Isten — úgy látom ezen felfuvalkodottsága által, meg akarja gyalázni az ő kevelységét és gonosz igyekezetit, mert immár hamarébb rámennek az németek, hogy urunkkal szövetséget csináljanak az török ellen. Az imperialis dolgok nehezen folynak, az electiót megint továbbra halasztották, az electorok ő felségének így declarálták magokat: hogy nem akarnák ő felségétől az császári méltóságot elidegeníteni, de mivel vagyon ő felségének veszekedése és egyenetlenkedése francussal és svecussal, hogy azokkal elsőbb megalkudjék ő fölsége, mert ha elsőbb elválasztaná, minekelőtte meg lenne az az alkovás, megint fogyvert hoznának be imperiumba, kit

ők mindenképen el akarják távoztatni; mely dolog bizonyára sok nehézségekből áll, meglátjuk nem sokára, mint lesznek tovább. Ez után is mindenekrül nagyságodat tudósítani el nem mulatom.

Tartsa meg Isten nagyságodat sok esztendeig jó egészségben. Dohnán die 3. julii 1658.

Nagyságodnak alázatos szegény szolgája

MEDNYÁNSZKY JÓNÁS.

(Alább ugyanazon irással.)

Mivel kegyelmes asszonyom, ezek az levelek urunknak szölkök, felette sietők. Bécsbül is hoztak benne, kérem alázatosan nagyságodat, méltóztatnék megparancsolni sietséggel éjjel nappal vinnék meg ő nagyságának.

(Eredetije a magyar királyi kamarai levéltárban.)

(Egész levél Mednyánszki Jónás írása.)

1658. aug. 10.

XX.

Kegyelmes uram.

Alázatos szolgálatomat ajánlom nagyságodnak *stb.* Az úristen *stb.* áldja meg nagyságodat *stb.*

Mai napon bővségesen irtam nagyságodnak Landor Péter uramtul, azonba érkezvén ez levele Judex Curiae uramnak ő nagyságának, azt is késedelem nélkül nagyságodnak megküldtem; mivel pedig ő nagysága azt írja, hogy nagyságodat tudósított(a) az francofurti állapotrul és az irásokat nagyságodnak megküldte, kit az ő nagysága emberi onnéid irtak, az fiam, Mednyánszki István ott való munkájának progressusa felül, arrul nem szükség nagyságodat terhelnem, tudván, hogy azokbul azt kegyelmesen megérti. Az fiam csak rövideden ír nekem, hogy Bécsbül ötend-napjára oda érkezett Francofurtba az postákon százöt mértföldet. Hogy ha előbb expediatott volna, eddig sok szép dolgokat végbenvihetett volna, *mig az electorok magok szerint szabados állapotjokban, voltak;* mindazáltal, hogy most is felette nagy ajánlással vannak, nagyságodhoz és nagyságod dolgaihoz. Mindjárt, másnap hogy oda érkezett, audien-

tiája volt; mogontinus legkiváltképen igen ajánlotta magát, hogy szive szerint mind az segítségadásban s mind az nagyságod személyének bevételiben és incorporálásában és titulus dolgában, így az hadnak fogadásában fogja az nagyságod dolgát promoteálni; azon napra (az mely nap írja az levelet) ugymint ad 30. Julii begyűjtette collegium electorale, hogy az nagyságod dolgát proponálja nekik; ha bevétetik nagyságod és titulusa leszen, azáltal *nagy securitása leszen nagyságodnak ide való emberek ellen, hogy nem mernének nagyságod ellen semmit tentálni;* füképen hozzájárulván az velenczésekkel [való liga, kirül mai levelemben is irtam, azt mivel az pápa is segíti, az olaszországi hercegek is, az által is nagy securitást csinálhat nagyságod magának; ki tudja, mit akar az isten még abbul kihozni, *talánd jobb is leszen, ha nagyságod felettébb nem obligálván magát ezeknek az embereknek, szabados állapotjában megmaradhat és conserválhatja magát ad feliciora tempora; per angusta enim ad Augusta. Cancellarius hogy neheztel, hogy nagyságod semmit sem irt neki, az láttatik, az által praetereáltatnának. Nádasdi uram sokat érdemel, sokat is bizonyára cselekeszik. Három kapitány emberrül ír az fiam, derék, vitéz emberek, kik az nagyságod szolgálatjára offerálják magokat és hogy sok jó próbált hadbeli népeket szerezhetnének nagyságodnak, csak lenne licentiajok az kivitelre. Nem jó volna, nagyságos uram, azt az occasiót elmulatni, mind többet kellene afféléken építeni, kik az nagyságod szolgálatjára állnának, hogysem három annyin, az kik csak segítségül adatnának. Ő fölsége hétfün, die 12. indul meg Francofurtbul haza felé. Ezzel az úristen éltesse nagyságodat *stb.* Beczkó 10. Augusti 1658.*

Nagyságodnak alázatos szegény szolgája

MEDNYÁNSZKI JÓNÁS m. p.

(Az egész Mednyánszki írása.)

(Eredetije a m. kir. kam. levéltárban.)

Jegyzet: A dült betüvel szedetttek az eredetiben titkos betükkal vannak írva.

A die 10 Mensis May usque ad 18 ejusdem diversae relationes perceptae et expeditae extiterunt feriis etiam Pentecostes celebratis.

Die 19. Majj Urunk ő Nagysága Fogarashól megindult Porumbákra.

Consultatio

Porumbakiensis.

Acta diei 21. Majj.

Haizler general ő Nagysága propositioi azt kívánván az Beszterczéről az Barczára menő Castelli regimentje kísérésére cum competenti instructione Macskási Ferencz, Baló Mátyás, Torma Miklós és Gyirkó János Uramék rendeltettek. Ugy hogy 25. praesentis azon regimenttel megindulván, az elejekben irt utokra menjenek.

Az Medgyesről ugyan Barczára menő Norkverianum regimen kísérésére Balog Boldisár, Kakucsi György és Tövissi Dániel Uramék rendeltettek cum competenti instructione, ez is 25. praesentis indul.

Az Barczáról numero 200 pár ökrök rendeltettek jármostól, tésolástól, béresekkkel együtt, hogy azokon az Brassóban lévő munitiókat Szebenig hozzák.

Az ő Felsege armadája kiváltképpen való szükségire bizonyos számú ökrök vettettek fel ez szerint:

Fejérvármegyére . . .	numero	80.
Thordára	numero	70.
Küküllőre	numero	50.
Kolosvármegyére . . .	numero	60.
Dobokára	numero	34.
Szolnokra	numero	34.

Summa numero 250. *)

Ezen ökrök perceptioja s Vizaknára való hajtatása és azon ökrök árának kezekhez vétele s a szegénységnek megadása a megirt vármegyék vicze tiszteire bizatott, az ő Kegyelmekek ezen dologról írott levélnek tenora szerint.

Szeben székre	nro.	35.
Ujegyház székre	nro.	45.
Nagy Sink székre	nro.	56.
Segesvár székre	nro.	55.
Kóhalom székre	nro.	55.
Besztercze székre	nro.	55.

Szeredahely székre	nro.	25. —
Szász Sebes székre	nro.	22.
Szászváros székre	nro.	22.

Summa nro. 400. *)

Ezen ökröknek percipiáltatása, Vizaknára való hajtatása és ároknak felvétele s az szegénységnek megadattatása a megirt székek főtiszteire bizatott, az ő Kegyelmekek ezen dologról írott levélnek tenora szerint.

Fogaras földére	nro.	20.
Vizakna városára	nro.	14.
Kézdi Vásárhely városára	nro.	4.
Sepsi Szent György városára	nro.	1.
Ilyefalva városára	nro.	1.
Bereczk városára	nro.	1.
Csik Szereda városára	nro.	1.
Udvarhely városára	nro.	1.
Maros Vásárhely városára	nro.	4.
Szász papokra	nro.	16.
Oláh papokra	nro.	10.

Summa nro. 73.

Ezen ökröknek percipiáltatása, Vizaknára való hajtatása és ároknak felvétele s az szegénységnek megadattatása a megirt városok bíraira, fogarasi vicze kapitány Uramra és szász s oláh püspök Uramékre bizatott; az ő Kegyelmekek ezen dologról írott levélnek tenora szerint.

Ugy minél hamarébb öszveszerezettvén summa nro. 800. ökröket ad diem 12. Junij Vizaknára hajtassák és ezen ökröknek Vizaknán való percipiálása, melynek terminusa (12. Junij lészen) az Haizler general embere kezéhez való assignálása és az ároknak felvétele s megadása vizaknai Nagy István Uramra bizatott azon dologról ő Kegyelmének irt levélnek tenora szerint, vizaknai Nagy István Uram által az arra rendeltetett Haizler general ő Nagysága embere kezéhez assignáltassák, az ökröknek párjának javáért fl. 48//, az alábbvalóknak pedig párjáért fl. 44// ő Kegyelmetől várván, melyet az szegénységnek sub amissione honoris et officii megadatni kötelesek legyenek.

Die 22. Majj.

Hunyad vármegyében ez esztendőben ott járt s most is ott commoráló ő Felsege vitézi által lett excessusokról való inquisitoria Inczedi

*) Ez hibásan van összeadva, mivel az összeg 328-at tesz.

összeg.

György Uram, Alvinczi Uram, Rákosi Péter nevű deákjával expediáltattak deliberative.

Die 23. Maij.

Az ő Felsége commissarius Komornik Uram nem várakozhatván az ennek előtte ő Felsége vitézi szükségekre felvetett buzának késedelmes administratioja után az fejevármegyebeli ezer és Szeredahely széki ötszáz köből buza restantianak kitöltésére, kétele-nítettünk Szebenből királybiró és polgármes-ter Uramék assistentiájok által tritici cub. 300//. Az Fiscus buzájából praefectus Uram által cub. 200//. Szalánczi István Uramtól cub. 100// — és az olczinai paptól is cub. 100//, in summa facientes tritici cub. 700// — köl-csön felvennünk, assecurálván vigore prae-sentis deliberationis megirt creditor atyánk-fiait, hogy főcommissarius Uram által minél hamarébb a megirt restantia vármegye és szék buzájából contentaltatjuk ő Kegyelmeket, obligálván és assecuralván is Bethlen Gergely főcommissarius Uramat, azon buzának, ha különben nem, executio által való megadat-tatása felől is.

N. B. Kértünk s adatott praefectus Uram az ő Nagysága buzájából Saxonicales cub. 400// exceptis cub. 39//, melyet adott Zaránd vármegyei vicze ispán Pogány András Uram; az ő Nagyságok buzája helyében Luczei László nagy synki statiobeli commissarius által rendeltünk mást scilicet cub. 361. Pogánynak ugyan Zaránd vármegyéből engedünk. Adtak szebeni Uramék is, de azért mást nem ren-deltünk usque ad 19. Junii 1690.

QUAESTIONES

Illustri Deputationi per Commissarios ad uni-versum computum Cibinium delegatos pro-ponendae.

Resolutio.

1. Mivel hogy az statiokbeli commissariu-sok hivataljakat illető dolgokról kívántató requisitumokkal elkéstének; ha Komornik Uramnál lévő tabellák és az Csak ne legyen német commissariusoktól bé-fraus az dolog-
adott azon computushoz ké-ban, meglehet.
vántató requisitumok szerént kelletik proce-dalnunk, az mennyiben lehet az nemes ország javára ugy is vigyázván, nem okoztatunk-e ellenkező dologgal?

2. Ha ante condescensio-nem militiae lett erogatiok-ról extrahált quietantiákat, az kiket illetve, nem producálják az mi részünkről, vagy talám némelyek posthabeálták is, az olyanok iránt mit kellessék cselekednünk?

Az melyeket producálnak, a-zoknak acceptál-tatásokat mun-kálódjanak, az az absensek ha mi kárt vallanak si-bi impetent.

3. Ha super excessibus, damnificationibus, alijsque in-convenientiis per militiam Suae Majestatis passim patratís lett inquisitoriákat examenre vonjuk, azok iránt ellenkező offi-cerekkel mehetünk-e alkalomra vagy nem: s ha nem mehetünk, kire relegáljuk, ha mehe-tünk pedig, minthogy engedelem nélkül nem lehet az alkalom, mennyi engedelemre lehet facultásunk?

Az kikkel, mint lehet, csak conveni-
niálnak.

4. Ha honnan pedig vagy hiteles inquisitoriák nem pro-
cto 2.
ducálatnak, vagy ugyan semmit nem produ-cálnak, azok iránt mit kellessék cselekednünk, hogy gondviseletlenséggel ne vádoltassunk?

5. Occurrálhatnak holmi Ut supra pun-
specialis panaszok és difficul-tis 2. és 4.
tások is, melyeket, minthogy ott csak azt hiszik, az mit világosan comprobálnak és ők is nem refutálhatják, mit kellessék cse-lekednünk, hogy az querulánsoknak conten-tuma lehessen?

6. Ha honnan és kiktől Urgeálni kell,
a patrált excessusoknak com-
hogy magok obli-
planatiojéről vagy az damni-
gálták magokat az
ficatusoknak lett contentatio-
feleknek nem ac-
jokról vagy egy-
ceptálására, most
vagy más
már tapasztaltas-
forma testimonialist producál-
sák effectumát.
nak ellenünk, azok iránt mint alkalmaztassuk magunkat?

Ezekre való Nagyságtok s Kegyelmetek resolutioját egyéb szükséges dolgokról tetsző instructiojával alázatosan elvárjuk. Porumbák 22. Maij Anno 1690.

7. Hát az mely helyeken Azféle victua-
post terminum hibernii gaz-
lékot nem külön-
dálkodtak, és még mostan is
ben, hanem az
gazdálkodni kételenítettnek
mint az piaczon
és rész szerént vagy s rész
jár acceptálják.
szerént nincsen quietantiájok,
Az kik pedig con-
miképpensuccurrálhassunk né-
veniálták ez dol-
got.
kik és miképpen könnyebbitsük terheket.

8. Ha restantia, victualia vagy in natura kívánják administráltatni; vagy pedig az taxán felyül való áron megfizetni; mihez tartsák magokat.

Ha külömben nem, in natura meg kell adni; egyébiránt azon kell lenni, az taxa szerént való árával legyenek contentusok, nem is kell tovább lépni.

9. Ha az szalma árát és szervizet is előfordítják s kívánják, mit kell felelnünk?

Minthogy az féléből nem volt fogyatkozások, semmiképpen nem kell rámenni.

10. Zöldülvén már az erdők és az tolvajok is szapo-

rodván, kell-é az generalisnak Proponálni kell. jelentést tenni felőle, ne okoztassék az ország, ha miinconvenientiák következnek: annectálván azt is, hogy ő Nagysága az ő Felsége alá s feljáró vitézit is tartassa szoros disciplinában, az uton járókat, vásárra és sokodalmakban menőket ne háborgassák, hogy azok iránt is valami casus ne történjék.

Porumbák 23. Majj 1690.

(Eredetije K. Papp Miklós gyűjteményében.)

DEÉS VÁROS LEVÉLTÁRA.

Kösz: K. Papp Miklós.

(Folytatás.)

Folyó szám	Oklevél tárgya	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
271	Basta György védlevele a Déésiek számára, hogy a Beszterczére, mint biztosabb helyre, hordott gabonájukat haza vihessék.	Zamosvijwar	1603. April. 29.
272	Székely Mózses fejedelem rendelete a Déési bírósághoz mentől több kénnek, kénesónek a brassai táborba, valamint a Basta táborába kének küldetése tárgyában.	Ex castris ad Bessenieo positis	1603. Junius 18.
273	Basta György védlevele Déés város szabadalmának, jelesen a tutajosok kikötőjének oltalmára Stenczel János Déési kamara-ispánhoz intézve.	Coloswar	1603. Decemb. 4.
274	Basta Györgynek Kolozsvárt Januar 25. 1604-en tartandott országgyűlésre hívó levele Déés városához intézve, meghivatván egyszersmint a királyi jövedelemmel sáfárkodók is számadásra.	Coloswar	1603. December 27.
275	Basta György védlevele Déés városa részére katonai fuvarozást és élelmezést, malomvám elvételét s piaczi áruk harminczadolását illető visszaélések ellen.	Claudiopoli	1603. December2.
276	Basta György rendelete Déés városához, hogy a már kihirdetett országgyűlés előtt, Január 12-re Medgyesen a bíró harmadmagával a felség akaratának meghallására megjelenjen.	Coloswar	1604. Januar 4.

Folyó szám	Oklevél tárgya	Az oklevél kelt.	
		hol?	mikor?
277	Gr. Capreolo Tamás hadvezér rendelete, hogy a Déési nemesség, s jelesen Sárközi Máté, a Déési városi szabályokhoz alkalmaztassa magát. *	Coloswar	1604. Januar 17.
278	Khrausenegg Pál és Im-Hoff Károly császári tanácsosok levele Déés városa részére; úgynevezett saluus conductus. *	Coloswar	1604. Julius 18.
279	Ugyanazok védlevele Déés városa részére. *	Claudiopoli	1604. October 5.
280	Bocskai István fejedelem mentesítő levele Déés városa részére, hogy csak azoknak tartozzék szállás- és fuvaradással, kik fuvarlevéllel látvák el. *	Ex arce Zeremh	1605. April. 3.
281	Gyulafi László rendelete a Déési birákhoz, hogy a német katonaságnak Szamosujvárbóli kivonulása után azonnal 10 gyalogot, puskást és zálogos főembereket, és kölcsön fejében 50 köből buzát szállítsanak oda. *	Ex castris Fejér- egyház positis	1605. Junius 23.
282	Déési 17 családfő cigányoknak, s azok ivadékainak számba vételéről jegyzék. BCU Cluj * Central University Library Cluj		1606. September 8
283	Rettegi Erdélyi János részére, a Kozárvárról Bálványosvárallyára s Déésre szökött Tollas István és Szócs Benedek jobbágyok iránt felkérő parancslevél hivatalos párja. *	Claudiopoli	1606. November 30.
284	Pán János és a Déési többi nemesség által, nemesi szabadságaiknak, házaiknak megsértéséért, s az első egyik szolgájának megöletéséért, Déés városának törvénybe idézésére kihívó parancslevél párja. *	Claudiopoli	1606. December 23.
285	Déés városának az ország rendeihezi kérelme, hogy a városra, főleg a szomszéd Magyarországból, települt jobbágyok kiadása alól felmentessenek. *		1606?
286	Déés városa által, Déési nemes Fodor Andrásnak, azon okból, mivel ő napájával Déési fekvő javaikban az ottani választott nemesi bíróság, nem pedig a városi tanács előtt osztozkodtak, törvénybe idézésére kihívó parancslevél. *	Albae Juliae	1607. Majus 24.
287	Gyulai István és Fái Ferencz kassai porkolábok átírata Déés városához, hogy ez, egy fennforgott perhez szükséges és Déésen bizonyos egyénnél eredetileg találatott végrendeletet hiteles másolatban István kovács által Julius 13-ig Kassára pecsét alatt küldöne meg. *	Cassan	1607. Majus 29.

Folyó szám	O k l e v é l t á r g y a	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
288	Déés város által, Déési nemes Fodor András ellen, a fejedelmi táblára tétetett idézési eljárás. *	Desen	1607. Junius 2.
289	Kápolnai Bornemisza Boldizsár által Buni Bethlen Farkas ellen, Buni kaszálójának hatalmas elfoglalásáért a fejedelmi táblára tétetett idézési bizonyítvány. *	Czikmantor feria 5. pr. p. f. S. Pentec.	1607. Junius 7.
290	Kápolnai Bornemisza Boldizsár által Buni Bethlen Farkas ellen, leánya Bornemisza Zsófia hozományai kiadatásáért perbe idéző bizonyítvány. *	dto.	1607. Junius 7.
291	Szöcs György Beszterczei Biró részére szószólói kinevezés. *	Coloswar feria 3-a pr. p. dominicam trinitatis.	1607. Junius 12.
292	Déés városa ellenmondása azon országgyűlési végzésnek, miszerint a szökött jobbágyok ezen városból is, a sóvágókka lettek kivéve, felkérhetőkké tétettek. *	Sabbato pr. a. f. nativitatis b. Joannis bapt.	1607. Junius 23.
293	Rákóczi Zsigmond fejedelem parancsa Déés városához, hogy itten Bányai Lisibonnak letéve állott galicz-kövét azonnal küldje Görvénybe. *	Görgenij.	1607. Julius 4.
294	Rákóczi Zsigmond fejedelem parancsa, B Szolnok megye panasza nyomán Déés városához intézve, hogy Hadadi Kovácsi Jánost ne üldözze nyomatással. *	Alba Julia.	1607. August. 26.
295	Intő, kihívó és bizonyosító parancs Déés városa részére Kovácsi János ellen, az általa szerzett ottani telket illetőleg. *	Alba Julia.	1607. August. 27.
296	Enyeden 1607. sept. 21. tartandott országgyűlésre meghívó fejedelmi levél Déés városához intézve, *	Alba Julia.	1607. August. 27.
297	B. Szolnok megye rendeinek panaszos felirata a fejedelemhez aziránt, hogy Déés városát, a Hadadról ide telepedett és nemességet nyert egyének, s a többi nemesség üldözésétől, nyomásától tiltaná el. *	Dees.	1607. August. 16.
298	Déési Mois Katalin Barla Istvánné, Zsófi és Erzsébet részére, testvérök Mois Anna 1-ör Haskó Istvánné, 2-or Szavai Literati Jánosné ellenében a közös atyjokról maradt Déési nemesi örökségnek felosztására osztoztató parancs. (Folytatása következik).	Enied die domi- nico pr. p. f. b. Mathei ap.	1607. September 23.

WESSELÉNYI FERENCZ

Leveles Tárczájából.

Közli

Szilágyi Sándor.

1656. aug. 31.

XXIV.

(*A levél eleje hiányzik.*) de nem tudtuk, ha Szécsény avagy Filek alá csapott-e kihez képest ugyan szép néppel elikben küldtem vala, kik az filekieknek kétféle martalékot is vittek volt, de semmivel tértek vissza; adván olyan ordinanciát, ha kivel nem kaphatják, tehát bocsássanak martalékot Eger alá, talám kivehetik az lyukbúl; de az sem succedálván, békével jüttek haza. Az bizony dolog, alig voltam egyszer nagyobb angustióban, mint mostan. Gróf Rákóczi László uram is elment volt velek s valóban féltettem s naponkint féltém, felette neki adatott az katonáskodásnak s látja isten, féltém az jó urat; ha ember megtartóztatja jó indulatjában, az is baj; találjon valami szerencsétlenség élni ő kegyelmével (szerencsét pedig senk, senkinek nem adhat), akkor kellenék egyszer szegény fejeknek veszni. Mégis nagy engedelemmel kérem kegyelmedet, hosszú írsomrul megbocsásson, kívánom, isten szerencsés sok jókkal, jó egészséggel éltesse és áldja kegyelmedet, tartván maga elkezdett, kegyelmes fejedelmi gráciájában, maradván, míg élek, kegyelmednek igaz tökéletességgel

szolgája, sógora

G. H. WESSELÉNYI FERENCZ m. p.

Szendrő 31. Aprilis 1656.

Külczim: Celsissimo Principi Domino Georgio Rákóczy *stb.* Domino et Affini colendissimo.

(Az egész levél Wesselényi írása.)

(Eredetije a magy. kir. kam. levéltárban.)

1656. Nov. 23.

XXV.

Méltóságos és Nagyságos Erdélyi Fejedelem asszony.

Szolgálók Nagyságodnak.

Akarám nagyságodnak nagy engedelmességgel értésére adnom, hogy már én isten

segítségéből az bécsi peregrinatioimat véghez vivén; ide jöttem Besztercebányára, s itt sem késvén sokáig, Murán felé megyek, s noha Posonytól fogvást, az hitván köszvény miatt, úntalan nagy fájdalmokat szenvedtem, mindazonáltal naponként utamot continuáltam, most már istennek hála köszvényen kívül, más nyavalyám nem lévén, reménység táplál, hogy rövid nap isten kegyelméből kihaczolok azon nyavalyámból is, de még sem biztam erőmhez, hogy szokásom szerint magam kezével irjak nagyságodnak. Akarám annak okáért kötelességem szerint insinuálnom magamot, hogy ezen az földön lévén, ha miben izogálhatok nagyságodnak, bizvást parancsoljon nagyságod énnekem, tehetségem szerint kész vagyok vékony szolgálattal kedveskednem nagyságodnak. Kívánván istentől egészséges hosszú életet nagyságodnak, s adja isten ezen levelem szerencsés órában találja nagyságodat. Datum Novizolii 23. Novembris 1656.

Nagyságodnak

kötelességgel szolgál

Gróf H. WESSELÉNYI FERENCZ
manu aliena.

Külczim: Illustrissimae Principissae Susannae Lorántfy, Transylvaniae Principissae Seniori et quarundam Regni hungariae partium Dominae etc. Dominae mihi observandissimae. P.H.

(Eredetije a m. kir. kamarai levéltárban.)

1657. Jun. 11.

XXVI.

Méltóságos, tekintetes és nagyságos erdélyi fejedelemasszony.

Szolgálók nagyságodnak.

Ez hónap 3. napján írt nagyságod méltóságos levelét tegnap szintén későn estve nagy engedelmességgel vettem. Elhiggye nagyságod, bizonyonnyal irom nagyságodnak, és az méltóságos erdélyi fejedelemnek szívesen kívánok szolgálni s az kereszténységnek vérem hullásával előmentit segíteni; s im szintén hogy irni kezdenék, egy lengyel herceg levelét hozák; micsoda híreket írjon, igaz pariját oda küldtem. Ez hirt sokfelől értet-

tem; de ezt jobban tudhatja az fejedelem ő kegyelme s csak értsem valóságát, erről többet irok oztán; s noha tanácsom csekély s nem is szükölködik az fejedelem ő kegyelme tanácsadásommal; de ha kívánja, sincere megírom tetszésemet. Higyje nagyságod, rágódnak az mi udvarunknál ezeken az hireken s én felette jovallanám, ha ő kegyelme közlené oda fel dolgait; ezt én ok nélkül nem írom. Azonban isten szent nevéért az gonosz akaratnak szándékját fordítsa jóra szent nevének érdeméért. Kívánom isten nagyságodat éltesse, maradván nagyságodnak, mig élek, engedelmes, igaz

szolgája

Gróf WESSELÉNYI FERENCZ m.p.

Besztercebányán 11. Junii 1657.

Külczim: Az méltóságos erdélyi fejedelemasszonynak, tekintetes és Nagyságos Lorántfi Szuzsanna asszonynak ő nagyságának.

Híven tulajdon kezébe.

(Az egész levél gr. W. F. írása.)

(Eredetije a m. k. kamarai levéltárban.)

KÖLCSEY FERENCZ HÁTRAHAGYOTT LEVELEIBŐL.

III.

Cseke, October 1. 1833.

Tisztelt Barátom. Szerencsére leveleket küldék a károlyi postára, s emberemnek kezébe adák ott számomra feltett s Szathmár felé útasított leveled. Szathmár ide közelebb, mint Károly; de hivatalos öszveköttetéseimnél fogva még is kevesebb bajjal vehetem a károlyi postáról, mint más akarhonnán, leveleimet. Minden esetre nagy baj embernek, ki barátokat szerezni boldog vala; s ki a világ környülményeiről örömet tudna valamit. Illy távol posta mellett gyakran későbbben veszek hirt nem messze lakó barátaimról, mint a Nagy Károly tavalyi levele Newyorkból Pestre érkezék.

Ha valaki szenvedett a rosz időjárás miatt; én bizonyosan. Mert ime e miatt nem látogathatál meg sáros lakomban, mint ba-

rátí szándékod vala. A napok most tiszták; az út is tán valamit javul; talán még lehet reményem.

Naplómról tevéi szó. Még minden hézag betöltve nincs; de kevés nap alatt lesz. Örömet telyesítném kívánságod, hogy azt Hozzád vitetni adjam; de Nekem November elejéig már itt maradnom nem lehet. Ha October végső hetében Pozsonyban leszek, már akkor is három héttel leszen szabadsági időm megtoldva. Illy környülmények közt; s illy lassan haladó levelezés mellett nem tudom: hogyan fog a tiz nap kitelni? Egyéb-iránt az időtől számlálva, mikor e leveletem veended (én a Te Septemb. 25-diki soraidat csak tegnap vevém), s a mit én innen meg nem határozhatok, hozzá vethetsz: lehet-e elég időt nyerni. Minden esetre, ha másként nem, Pozsonyban (hol irnokaim száma most szaporodott) lehető sietséggel fognám iratni s Bárfay után küldeni.

Méltóztassál teendő számvetésed szerint parancsaidat adni. Én vallást teszek: itthon restebbül irtam, mint remélém; ez az oka, hogy készen nem vagyok egészen. Legjobban szeretném, s ez minden óhajtásom: jönnél Pozsonyba, ha t. i. Erdélyből csakugyan semmit nem remélhetünk. Az urbér fel fog terjesztetni; resolútiók jöni fognak; s azokra Concentratio nélkül felelgetni: minő veszély!

Légy kegyes minél elébb válaszolni, s ha lehetséges jöni. De a te ángolaidnak mi jövetel nem lehetséges? Öllelek forró, szent barátsággal.

KÖLCSEY.

Külczim: Méltóságos Hadadi Báró Wesselényi Miklós Urnak, tisztelettel.

Somlyó,

Bréd,

Zsibó.

IV.

Pest, Octob. 27-d. 1833.

Tisztelt barátom; Hevesben folyó hónap 22-dikén tiszt- és követválasztás vala tartandó. Pártok valának s az egyiket, melly az Érseké vala, a másikat, mellyet Gr. Keglevics, B. Orczy és Bánfi gyűjtöttek, megverte; vér folyt, s a főispány képe a falak-

ról leszaggattaték. Illy környülményekben nem vala váratlan, ha az Érsek kiüzent, miképen ő a tisztválasztást elhalasztja. Ekkor a sokaság követválasztást kért. Az alispány előjött, s a gyűlést megnyitá; s a Keglevicsék győzelmes pártja kikiáltá — Ragályi Tamást. A jegyző vonakodvat ette fel a végzést; de a Karok másnap ismét felgyülenek s (az alispány beteg lévén) egyik Táblabíró előlülése alatt a credentialist elkészítették, s a pecsétet előhozatván, meg is pecsételék. Kérdés lön: kitől fogják azt elküldeni? Megyei hajdutól nem akarák, félvén, hogy a főispányt azt meg fogja tiltani; s így bizonyos emlékeztetésre Losonczy Károltól, ki Ragályinak sógora s Borsódból épen jelen volt, küldék kézhez. A miket eddig irtam, hiteles kútfőből hallottam; de az, hogy Ragályi a választást el nem fogadta, még eddig csak bizonytalan hir.

Mindezekhez semmi glossát nem írok.

Mesédet, egy kis levélkével Hozzád Kendénél hagytam. A Bajza kéziratát küldém vissza; mert ólommal jegyzeteket irtál mellé, miknek talán hasznokat veheted; magamnál párt tartottam.

Bártfaynál, kihez ma estve érkeztem, holnap délig szándékom lenni. Betegen indulék útra; de jobban érzem magamat; csak hogy köhögésem még is kinez. Gróf Károli György elhagyta Pozsonyt, hol az obscurantismust nem állhatta; s November közepe körül indul olasz földre. Tehát fogyunk. Nem lehet-e reméllenem, hogy Te jössz? Éljszerencsésen; s tarts meg emlékezetedben.

K. F.

Külczim: Méltóságos Hadadi B. Wesselényi Miklós Urnak, tisztelettel.

Debreczen,
Somlyó,

Bréd,
Zsibó.

V.

Pozsony, Junius 26. 1834.

Tisztelt barátom, magányos környülményeim olly kedvetlenül csoportoznak mellet-

tem, hogy üres időmet sem használhatom miattok kedvemre. S így történt, hogy bármi sok irni valóm van Hozzád, még is e nyomorult rövid sorokat alig csikarhatám ki magamtól. A mi kedves barátink és vendégeink Kemény és Vér vevék nyugtató hireidet s indulnak haza; s bár e szép kezdethez egyezőleg találjanak otthon mindent, s találjanak mind végiglen. Nektek is temérdek bajaitok vagynak, mint nekünk; de a Te erős lelked sokan képes lesz keresztülküszdeni.

A mi állásunk nem irigyletre méltó. A liberalis fél minoritásban áll; s most újra elvesztettük a derék Novákot, kit környülményei a követségről lemondani kényszerítének; s Csapó is minden órán távozik. Ha e távozások napról napra gyengitenek bennünket: utoljára nevetséges minoritássá lendünk, s jobb lesz mindnyájunknak haza mennünk.

Ragályi nagyon olvonta magát tőlünk. Az ő mindennapi társalkodása Zsombori, Péchy, Aczél, Popavecz, s ha itt van Just. Ezen nevekhez commentariust adnom nem szükséges. Nehány enunciatíóji igen kedvetlenül leptek meg bennünket. A mi igen tisztelt barátunknak Vér Farkasnak sokat, s környülményesen szollottunk e tárgyról, s ő sokat fog neked elbeszélhetni.

Az ég koronázza meg fáradozátaikat, s engedje eljöni az időt, midőn hazáink egyesülhessenek. Azt minden esetre szent örömmel jelentem be, hogy Erdély ügye itt meleg pártfogásra talált, s ha a dolgok ily kedvezőn nem fejlettek volna ki, nagy többséggel valánk felszólalandók.

Öllelek forró szent barátsággal!

KÖLCSEYD.

Külczim: Méltóságos B. Wesselényi Miklós Urnak.

Kolozsvártt.

FÁY ANDRÁS LEVELEI

Idősebb Wesselényi Miklóshoz.

Méltóságos Úr!

Érdemem felett való Nagy jó Uram!

Tudósításom illy elkésésének, a szokott okokon kívül az is volt az oka, hogy Cons. Bay Urral egy bizonyos pusztának kiváltása végett kellett utaznom, mellyért is alázatosan bocsánatot instálok Méltóságodtól. — Az itt, utolsó tudósításomtól fogva végzett dolgokat már alkalmasint előre ki lehetett látni, s csaknem egészen úgy decidáltattak, a mint Méltóságodnak utolszor hallomásból megírtam. A Subsidiura nézve, kiki hatod részét adja oda fructuans immobilis és mobilis jószágainak jövedelmének, a nem fructuans mobilis jószágoknak pedig a váloroknak század részit. A revelatio kinek kinek igaz lelkére hagyatik, s a kit csalfaságon érnek, az Impostornak declaráltatik. Az épületek közül csak a residentialis nem esik subsidium alá. Az árendákba adott jószágoktól pedig mind a Proprietariusok fizetnek, mind az arendások a nyereségtől. Most még e kettőről tanácskoznak: hogy vajjon a paripáktól, lószerszámoktól kelljen-e fizetni vagy nem, mert ez hadi készület lévén annak minden nemesnél kell lenni. Továbbá, hogy ha a magyarnak külső országbeli adóssa van, ezen exhaerens summától tartozik-e fizetni; mivel a capitalist az illy esetben, nem Magyarország, hanem az az ország, a mellybe az adós lakik securizálja. A Completatoria nézve e végeztetett, hogy az ország most az egyszer per aversum ad 8000 katonát, ezután pedig Ó Felsege fog verbóváltatni. A Verbunk megjobbittatik, és hogy a Rekrutáknak nagyobb s legalább 40 forintig való handgeld adódhasson, a haza e végre ajánl esztendőnként 200,000 Rf. és azokat a magyar katonákat is visszaváltja, a

kik most spanyol szolgálatba vagynak. A zsidókat is fogdossák; azok a magyar katonák pedig, a kik német, confinis és erdélyi regimentekben vagynak, magyar regimentekbe tétetődnek által, a honnan semmi hibáért sem fognak idegen regimentekbe általtétetődni. A Rekrutákban nem lessz szabad úgy válogatni mint ez előtt; a commandó pedig magyar nyelven megyen. Minden esztendőben békesség idején haza tartozik öt hónapi obssittal a hadi tanács ereszteni a magyar katonát, a kit szülei vagy atyafiai kívánnak haza. Ezek rövideden az eddig végeztek. Itt az a hir forog, hogy a Gárdisták ismét útban vagynak Pest felé, nem tudhatni mi okból. Attól is sokan tartanak, hogy a Diaeta Augustus végivel Posonyba vitetődik által. Azt már mint bizonyost úgy halljuk, hogy a budai vár legalább két annyira mint most áll, megépítődik, a bécsi armamentarium pedig Pestre a József új épületjébe szállittatik. Úgy lehet gyanítani, hogy politicus egünkön sűrű fellegek boronganak; nem tudhatni, hogy jóltévő essöt vagy ménykőbullást várhatunk-e belőlök! — A theatralisták igen jól viselik' magokat, s még nagyobb lenne a becsületek, ha a darabokat jobban megválasztanák; de ebben bizonyosan az a mentségek, hogy kevesen lévén mindegyiknek mindég kell játszani, tehát a nehezebb rollák megtanulására nem érnek reá. A lelket az egész társaságban leginkább egy Kántor nevíl tartja fel. A fejér személyeik sokkal rosszabbúl játszanak; s a Director abban igen elvétette már egynehányszor a dolgot, hogy a főrollát egy még új, próbálatlan s nem is theatralistának való Karolina nevíl fejér személyre bizta, a ki néha el is akadt. Hanem Rehákné kipótolta ezt bőven már egynehányszor. Lávottát, a kivel jó esmeretségben voltam ezelőtt is, unszoltam, hogy játszon a magyar theatrumba; meg is ígérte, de a mint hallom, igen inconsequens kéréseket tett a társaság eleibe. — Ezzel magamat

Méltóságod kegyes grátiájába továbbra is ajánlván, maradok

Pesten Junius 26-ik napján 1807.

Méltóságodnak

Érdemem felett való Nagy jó Uramnak

alázatos szolgálja

FÁY ANDRÁS m. p.

Külczim: Illustrissimo Domino Nicolo L. Baroni Wesselényi de Hadad, S. C. & R. A. Majestatis Camerario, nec non I. Comitatus Közép Szolnok Officii Supremi Comitatus Administratori Domino mihi gratiosissimo

per Szolnok

Debretzen

'Sibó.

*

Méltóságos Úr

Érdemem felett való Nagy Jó Uram!

Igen tartván attól, hogy Méltóságod méltán tulajdoníthatná hallgatásomat restségemnek s kötelességemről való megfelejtkezésemnek, és erántam mutatott grátiáját elveszhetném; kívántam Méltóságodat némelly apróbb dolgokról tudósítani, azzal az alázatos kéreessel, hogy a nagyobbak felől való hallgatásomat nem annak, hogy utánnok nem jártam, hanem hogy semmi új nem történt, méltóztasson tulajdonítani. — Most a Diaeta, defigálván már a Subsidiomot, annak a regulációjában fáradozik, p. o. az Árendások és a Kereskedők mitől fizessenek, a mesterember a szerszámainál fizessen-é, a fundus instructustól kelljen-é fizetni, a kik szolgálnak század vagy hatod részit adják-é oda béreknek, a szegényebbek jövedelméből ki kelljen-é azt venni, a mi az élelmekre szükséges; de mindezekben, a két Tábla közt lévő nagy diffidentia miá meg nem egyezhetnek; mindég Nunciumokat küldöznek egymáshoz, s a helyett hogy mixta Sessiokat tartanának, alkudoznak egymással. Ez a diffidentia magok a Statusok közt is megvan, annyira, hogy kivált a Circulusokban, a hol a Fiscalis actióktól nem félhetnek, sokszor personalitásokra is mennek, s a helyett, hogy ott jobban összevgyalulódnának, még bosszubbak lesznek egymásra. A többek közt, nem régen, egy Circulusban arról lévén a szó,

hogy nem jobb lenne-é kinek kinek a holmijét conscribálni, avagy a benevola revelatoria bizni, Nagy Pál azt mondta: hogy a Subsidiom ajándék, azt hát erőltetni nem lehet, különben is, ajándék lónak nem kell fogát nézni. Erre felkelt Almási, (ez is Ablegatus) s a Nagy Pál beszédét arra magyarázta, hogy a magyarok olyan lovat adnak Ő Felségének, a mellynek már foga sincs. Mellyre Nagy Pál egyenesen declarálta, hogy Almási magyarul nem tud, s azt a proverbiumot éppen nem érti. Ebből azután, belekeveredvén Halasy és Szathmáry is, oly csúnya láрма kerekedett, hogy egymásnak neveléseket s gyermeki tetteiket is szemekre hányták. Mászszor pedig, a mint a Statutioról deliberáltak, egy Kanonok azt mondván: hogy a Statutiótól nincs mit félni, mert annak már a magyar törvényben is van nyoma, azt felelte egy másik, hogy a törvényben az is megvan, hogy a püspökök is elmenjenek a háboruba, ez tehát éppen semmi következés. Mellyre Szathmáry azt kiáltotta: Az Isten mentsen meg a papoktól, elég kárát vallottuk ennek Mohácsnál! A kánonok erre nem sokára kisuhant. Ilyen állapotban bajos a Diaetától valamit reményleni! A magyar theatrumról is volt szó a Circulusban, a hol mindnyájan pártját fogták, kivéven Almásit, a ki azt súgta a szomszédjának: de már félni lehet, hogy a gyermekeink igen elmagyarosodnak. — A theatrialíták most különösen jól viselik magokat. Háromszor egymásután igen szép darabokat játszottak és igen jól. — Tegnapelőtt nagy tűz esett itt az Atyám házában csaknem a szomszédjában, de a cserép zszindelybe bele nem kaphatván, jókor eloltották. A palatinus félfertály alatt már a tűznél volt. János herczegről eleinte az a hír volt, hogy a nyakát kitorste s megholt, de már most bizonyos hogy él, ha szinte rosszul van is. Ezen tudósításaim mellett, magamat Méltóságos kegyes grátiájába továbbra is ajánlván maradok

Pesten, Julius 13-ik napján 1807-ik eszt.

Méltóságodnak

Érdemem felett való Nagy jó Uramnak

alázatos szolgálja

FÁY ANDRÁS m. p.

Külczim: Illustrissimo Domino Nicolao L. Baroni Wesselényi de Hadad S. C. & R. A. Majestatis Camerario, & I. Comitatus K. Szolnok Officii Supremi Comitatus Administratori, Domino mihi gratiosissimo.

per Szolnok

Debretzen

'Sibó.